

IMRE
PÉNTÉK

IMRE
PÉNTÉK

Péntek Imre

A világ archaikus perspektívából

Karner László jubileumi kiállítása a zalaegerszegi Városi Kiállítóteremben

Régi mániám annak hangoztatása, hogy az archaikus és a modern nincsenek távol egymástól. Legalábbis bizonyos irányzatokat tekintve. Az ősi, idolszerű ábrázolatok, jelekké, elemi közlésekké egyszerűsödött formációk, enigmatikus, szimbólum erejű képződmények megfestése jellemzi azt az áramlatot, amit Hegyi Lóránd az *individuális mitológiák* címen foglalt össze. A valóság átalakul a formalizált pszudó-történelem lenyomatává, poetizált szubjektív fragmentumok, leletek megidézésévé. Részletező naturalizmus helyett a távoli múltba mutató, tömbszerű, súlyos, zárt struktúrákat látunk. Szembe találkozva e mai „barlangrajzok – festmények” sűrített,

síkszerű ábrázolásával, bizonyos értelemben dekoratív sorozatával, az ismétlődő motívumokkal, amelyek akár kulcsai is lehetnek e talányos festői megnyilatkozásoknak, a nézői elbizonytalanítás is része a lélektani hatásmechanizmusnak. A tiszta, lefojtott, belülről izzó színek örvénylése, kavargása még hangsúlyosabbá teszi a felületet, amelynek monokrómiája mégsem unalmas, nem önisméltó, a hasonlóságok bizonyos változatokkal követik egymást, mint egy Cage zeneműben.

Nos, Karner László régóta e (jelentés)körben, stílusirányzatban keresi művészi kiteljesedését. Következetessége, makacssága tiszteletre méltó, eredmé-

Karner László:
Kitárulkozás I.
-2014

Karner László:
Kitárulkozás II.
-2014

nyei szakmai elismeréseket, díjakat hoztak számára; emlékezzünk csak a nyugat-dunántúli-burgenlandi EuArt kiállítások szigorú zsűrijére, amelyek Karnert egyetlen egyszer sem utasították el.

Jubileumi kiállításán az utóbbi évek termésének színe-javát vonultatta fel.

Festőnk számára rendkívül fontos a barázdás, rögs, szemcsés festékanyagokkal megdolgozott képmező, a sejtelmes (vonalas) szerkezeteket kirajzoló háttér. Első látásra nincsenek kitüntetett pontok, ám ha figyelmebben megnézzük a képet: a festői „erőtérnek” van koncentrátuma, fókusza. (Bár kétségtelen, ezek az átmenetek nem határozott, elmetszett, szigorúan elkülönített rétegek, részek, sokkal inkább „soft”, lágy, elasztikus átmenetek.) A mostani, áttekintő kollekción két irányra osztható. Az egyik az anyag „viselkedésének” lenyomata, vagy elvont jelképek „megérzékiesítése”, olykor építészeti fragmentumok megidézése. A másik valamiképpen emberi (személyes, pszichés) dimenziók kivetülése, olykor konkrét utalásokkal.

Sajátos minimalizmus ez, amelyből nem hiányoznak a lírai megközelítések, az elvonatkoztatáson „átvérző” személyes történetek. Egyik legerőteljesebb motívuma a „kapu”, amely ezen az összegző, teljességre törekvő tárlaton is megjelent. A *Kapu*,

mint elvonatkoztatott, itt-ott még épület-részletre emlékeztető elem, míg másutt mitikus jelkép, többnyire narancsszínben izzó, többszörösen zárt körvonalakkal behatárolt, szinte összeforrt, kinyithatatlan titokőrző, az abszolút bezártság emblémája.

Kedveli az elvont fogalmak „megérzékiesítését”: számos képe készült ezzel a technikával, mint a *Hálózat*, a *Rétegek*, a *Motívum*; a *Pont* mintha egy analízis tekintet vizsgálati darabja lenne a tárgylemezen, mintha mikroszkóp alatt egy rejtett struktúra körvonala tűnne elő... Bár többségében nagy, mozdulatlan szerkezetek, alakzatok szerepelnek képein, benne is él a vágy a mozgásra, az erők játékára. A *Dinamika*, a *Lebegő* vagy a *Mozgásban* a tér áramaiban fürdő objektumok, a körülöttük eloszló, elrendező jelek a mozgás illúzióját keltik a szemlélőben. A *Vonzódás*-nak és a *Kitárulkozás*-nak van némi erotikus beütése, s mintegy e motívum kiteljesedéseként megjelenik a *Kapcsolat*, a *Behálózva*, az *Érintések*. Nagyon is emberi-érzelmi vonatkozások hatják át ezeket a jelszerű formációkat. A köznapiság „átértelmezése” ezen a szinten is megjelenik: feltűnik az *Ablak* (titokzatos írás-jelkkel telehintve), a *Ház* a primitív, gyermeki firkák (fekete) ábrája, az *Izzásban* a tűzhelyen lobogó gázláng eruptív csodáját idézi, a *Kisvárosi történet* pedig szinte narratív jelekkel, jelzé-

sekkel próbál egy epikai helyzetet, a férfi és női princípium félreérthetetlen utalásaival, rekonstruálni. A tér – a felület – olykor kitágul, mitikus dimenziók nyílnak meg a festő ecsetje nyomán. Megjelenik a *Méhkirálynő*, amely a méhkirajzás tömegeseményét láttatja, mint egy sárga „rovarépitményt”. S lesuhan a magasságból a *Kék angyal*, hogy megtegye a magáét (a maga csodáját). És az elmosódó, halványuló formáció – a kereszt – itt is a töviskoronás Krisztussal forr elválaszthatatlanul egybe.

Karner László – az a benyomásom – válaszúton van. S ezt több tárlata ismeretében állíthatom. Az érzéki és elvont ábrázolás között keresi a maga útját. Úgy tűnik, van benne vágy (és készletés), valamiféle narrativitásra (lásd: *Kisvárosi történet*), másfelől – a *Szerkezet* vagy a *Jelek* inkább erre utalnak – a ste-

ril, dehumanizált állapotok, absztrakt tér-mintázatok rögzítését tekinti feladatának. Ingadozása nem éppen termékeny állapot, gyakran amorf, kialakulatlan formációk lesznek erőfeszítéseinek – kétségtelen tehetségének – eredményei. Talán az *Álom* című képe jelentheti – a lehetséges harmadik utat. Ez a kép az álom gomolygását finom valőrökből összeálló, sfumatós színfelületekkel érzékelteti. Számára ez jelentheti a „kitörést” abból – az olykor már-már modoros, kiismerhető – képkötésből, amely Karner stílusára, forrongásban lévő világára feltétlenül jellemző. Az archaikus perspektíva következetes érvényesítése elsősorban a formák terén sikerült, a színek, valőrök, átmenetek tekintetében azonban még van tennivalója, hogy a „mononton” felület izgalmas „felgazdagítását” elérje.

Karner László: Behálózva -2010

